

POSTANOWIENIE

Dnia 18 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z odwołania A. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.
z udziałem Z. P., M. Z., K. E.
o ustalenie obowiązku ubezpieczenia społecznego,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 18
listopada 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 19 marca 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

- I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- II. zasądza od odwołującej się na rzecz Zakładu Ubezpieczeń
Społecznych Oddziału w S. 240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem
zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. decyzjami z 6 lutego 2014 r. stwierdził, że K. E., Z. P., M. Z. jako osoby wykonujące u płatnika składek A. Sp. z o.o. w S. pracę na podstawie umowy o świadczenie usług, do której mają zastosowanie odpowiednio przepisy o zleceniu, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu w okresach wskazanych w decyzjach. Organ rentowy określił również podstawy wymiaru składek dla zainteresowanych.

Sąd Okręgowy w S. wyrokiem z dnia 20 czerwca 2018 r. zmienił zaskarżone decyzje i ustalił, że zainteresowani nie podlegają obowiązkowo polskim ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywania pracy na rzecz płatnika składek A. Sp. z o.o. w S.. Sąd Okręgowy podzielił argumentację odwołującej się spółki, uznając że postępowanie organu rentowego który zastosował szczególną regulację art. 12 ust. 1 rozporządzenia (...) wbrew wyraźnemu sprzeciwowi płatnika składek, nie znajdowało oparcia w treści obowiązujących regulacji prawnych. Odnosząc tę ogólną zasadę do okoliczności sprawy Sąd pierwszej instancji stwierdził, że skoro pierwszeństwo ma ustawodawstwo tego Państwa Członkowskiego, w którym pracownik wykonuje pracę najemną, a jednocześnie w okolicznościach niniejszej sprawy nie budzi wątpliwości, że zainteresowany wykonywał pracę na terytorium Danii, to należało przyjąć, iż w zakresie zabezpieczenia społecznego co do zasady winien podlegać duńskiemu ustawodawstwu. Zdaniem Sądu pierwszej instancji o tym, czy przedsiębiorstwo delegujące daną osobę do pracy za granicą skorzysta z zasady szczególnej wyrażonej w art. 12 ust. 1 rozporządzenia (...) może bowiem decydować wyłącznie to przedsiębiorstwo, zaś organ rentowy nie ma kompetencji do dokonywania oceny, czy pracodawca powinien skorzystać z tego wyjątku, czy też nie.

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 19 marca 2019 r., na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołania. Zdaniem Sądu Apelacyjnego płatnik zatrudnił zainteresowanych w oparciu o cywilną umowę o dzieło w celu powierzenia pracy tymczasowej na rzecz pracodawcy użytkownika z siedzibą w Danii. Płatnik i zainteresowany pozostawali więc w stosunku zatrudnienia, który stanowił podstawę powierzenia pracy tymczasowej w Danii. Taki stan faktyczny odpowiada zatem instytucji prawnej delegowania w rozumieniu art. 12 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. W konsekwencji, jeżeli płatnik delegował zatrudnionych do pracy w Danii, nadal podlegał ustawodawstwu polskiemu w myśl zasady szczególnej i nie mógł wybrać ustawodawstwa duńskiego. W ocenie Sądu Apelacyjnego nie ma wątpliwości, że przy ocenie, czy dane przedsiębiorstwo prowadzi znaczącą część działalności w państwie członkowskim swej siedziby,

konieczne jest badanie wszystkich kryteriów charakterystycznych dla działalności prowadzonej przez przedsiębiorstwo, więc stosowanie tylko kryterium związanego z wielkością obrotu jest mylące lub niewystarczające. Uwzględniając te inne kryteria w przypadku przedsiębiorstwa, które swoją działalność opiera przede wszystkim na rekrutacji pracowników w związku i na potrzeby realizacji zamówienia kontrahenta, stwierdził, że takie przedsiębiorstwo prowadzi znaczną część swojej działalności w państwie, w którym posiada administrację i rekrutuje pracowników. W ocenie Sądu Apelacyjnego, skoro płatnik delegował zatrudnionych przez siebie w celu wykonywania pracy na rzecz duńskiego pracodawcy, to delegowani nie zerwali rzeczywistej więzi z krajem delegowania i podlegali szczególnej zasadzie, z której wynika właściwość ustawodawstwa polskiego. W tym miejscu pojawia się więc kompetencja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych do badania właściwości stosunku prawnego stron, na podstawie którego świadczona jest praca, celem zweryfikowania czy strony nie unikają zobowiązania publicznoprawnego jakim są składki na ubezpieczeń społeczne. W przekonaniu Sądu Apelacyjnego, treść zawartych umów ewidentnie przeczyła wymogom umowy o dzieło określonym w art. 627 k.c. Z umów nie wynikała bowiem niepowtarzalność dzieła, ani konkretny rezultat.

A. Sp. z o.o. w S. zaskarżyła wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) skargą kasacyjną w całości. Jako podstawę skargi wskazała zarzut naruszenia prawa materialnego przepisów art. 11 ust. 1 i ust. 3 lit. a) i art. 12 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.UE L 04.166.1) poprzez niewłaściwą wykładnię i w konsekwencji zastosowanie jako podstawy rozstrzygnięcia przepisu art. 12 ww. aktu i to pomimo braku wykazanych przesłanek jego zastosowania.

A. Sp. z o.o. wskazała we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, iż w jej ocenie wydając zaskarżony wyrok Sąd Apelacyjny w (...) naruszył przepisy art. 11 ust. 1 i ust. 3 lit. a) i art. 12 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.UE L 04.166.1) poprzez błędną wykładnię zwłaszcza przepisu art. 12 ust. 1, co w konsekwencji

doprowadziło do błędnego zastosowania normy wynikającej z tego przepisu, jako podstawy wyrokowania w niniejszej sprawie. Skarżąca wskazała, iż Sąd Apelacyjny dokonał wadliwej oceny relacji norm wynikających z ww. przepisów przyznając w sposób sprzeczny z orzecznictwem Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości oraz wykładnią prawa wspólnotowego prymat normie wynikającej z przepisu art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004. Dodatkowo zaskarżonym orzeczeniem Sąd ten naruszył prawo przedsiębiorcy do wyboru systemu zabezpieczenia społecznego, któremu w danym przypadku poddany zostanie pracownik wykonujący prace na terytorium państw członkowskiego innego niż państwo siedziby przedsiębiorstwa, w którym jest zatrudniony.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jednym z koniecznych elementów skargi kasacyjnej jest, jak wynika z art. 398⁴ § 2 k.p.c., wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania i jego uzasadnienie. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powinien wskazać na przynajmniej jedną z przesłanek przedsądu z art. 398⁹ § 1 k.p.c. i wykazać, że występuje ona w danej sprawie. Przesłankami tymi są: występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, nieważność postępowania oraz oczywista zasadność skargi kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2016 r., II CSK 10/16, Legalis nr 1430478). Tylko one podlegają badaniu w tej fazie postępowania, a przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje wtedy, gdy zachodzi choćby jedna z nich. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno zatem koncentrować się na wykazaniu istnienia takiej przesłanki, przy czym treść tego uzasadnienia musi być oparta na argumentacji ściśle jurystycznej. Wymaganie to pozostaje w merytorycznym i funkcjonalnym związku z konstrukcją skargi kasacyjnej, w której rozpoznanie skargi następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Konstrukcyjne wymaganie skargi kasacyjnej przedstawienia uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania jest spełnione jedynie wtedy, gdy skarżący w

wyodrębnionym - odrębnym od uzasadnienia podstaw kasacyjnych - wywodzie prawnym wykaże, że w sprawie występuje jedna z przesłanek przedsądu.

Skarżąca A. Sp. z o.o. w S. w ogóle nie sprecyzowała, która z przesłanek przedsądu jej zdaniem wystąpiła w niniejszej sprawie. Wskazała jedynie, iż w jej ocenie Sąd Apelacyjny w S. wydając zaskarżony wyrok naruszył przepisy art. 11 ust. 1 i ust. 3 lit. a) i art. 12 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.UE L 04.166.1) poprzez błędną wykładnię zwłaszcza przepisu art. 12 ust. 1, co w konsekwencji doprowadziło do błędnego zastosowania normy wynikającej z tego przepisu, jako podstawy wyrokowania w niniejszej sprawie. Jej zdaniem oba wskazane powyżej naruszenia należy uznać za rażące naruszenie prawa. Skarżąca wskazała, iż skarżone orzeczenie w rezultacie prowadzi do błędnego stosowania przez organy krajowe — Sąd Apelacyjny w (...) i Zakład Ubezpieczeń Społecznych — prawa wspólnotowego, co prowadzi do naruszenia zasady swobodnego przepływu osób i usług. Można więc jedynie domyślać się, na której z przesłanek z art. 398⁹ § 1 k.p.c. skarżąca oparła wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Tymczasem to właśnie na stronie skarżącej spoczywa obowiązek powołania konkretnych przesłanek, które mają stanowić podstawę przyjęcia skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpoznania. Nie jest rzeczą Sądu analizować, jaki był jej zamiar.

Niezależnie od tego należy wskazać, że skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania, ponieważ dla Sądu Najwyższego oczywistym jest, że powołane w jej treści przepisy prawa unijnego zostały prawidłowo zinterpretowane i zastosowane przez Sąd drugiej instancji. W stanie faktycznym sprawy nie zachodzi nie tylko potrzeba weryfikacji poprawności rozumowania Sądu drugiej instancji, ale także zbędne jest wystąpienie z pytaniem prejudycjalnym do TSUE. Wbrew wywodom wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie ma żadnych wątpliwości w kwestii relacji między art. 12 ust. 1 i art. 11 ust. 1 rozporządzenia 883/2004. Nieprawidłowo podnosi płatnik składek, że z art. 12 ust. 1 rozporządzenia 883/2004 wynika przywilej umożliwiający pracodawcy delegującemu wybór czy pracownik oddelegowany będzie podlegał nadal ustawodawstwu właściwemu państwu członkowskiego, w którym pracodawca

ten normalnie prowadzi swoją działalność, czy też ustawodawstwu państwa wykonywania pracy. Art. 12 ust. 1 rozporządzenia 883/2004 wprowadza wyjątek od ogólnej zasady z art. 11 tego rozporządzenia, przewidującej podleganie pracownika ubezpieczeniom w państwie, w którym praca jest faktycznie świadczona, i kategorycznie stwierdza, że osoba objęta jego zakresem zastosowania „nadal podlega” ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym delegujący go pracodawca prowadzi normalnie swoją działalność pod warunkiem, że czas oddelegowania nie przekracza 24 miesięcy, a osoba oddelegowana nie została wysłana celem zastąpienia innej osoby. O zastosowaniu art. 12 ust. 1 rozporządzenia 883/2004 decyduje zatem samo podleganie ustawodawstwu państwa, przy czym wystarczy podleganie temu ustawodawstwu z jakiegokolwiek tytułu ubezpieczeniowego na miesiąc przed oddelegowaniem.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach procesu rozstrzygnięto na podstawie reguły z art. 98 § 1 k.p.c. i art. 99 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.